

شرح دعای کمیل

حجة السلام والمسلمين

سید محمد حسن محقق تقوی دہدشتی

۸۵-۲۷۷۳۶ م	شماره کتابشناسی ملی
۵۰۴۲۲۲۵/۵۰۳۲۶۹/۵	رده بندی کنگره
دعای کمیل، شرح	عنوان قراردادی
شرح دعای کمیل/تألیف محمدحسن محقق تقوی دهمدشتی	عنوان و نام پدیدآور
اهواز: سید محمدحسن محقق تقوی دهمدشتی، ۱۳۸۵	وضعیت نشر
۳۲۰ ص.	مشخصات ظاهری
964-06-9845-8	شابک
فبیا	یادداشت کلی
دعای کمیل -- نقد و تعبیر	موضوع
دعاها.	موضوع
محقق تقوی دهمدشتی، محمدحسن، ۱۳۱۵-، شارح.	شناسه افزوده
۲۹۷/۷۷۴	رده بندی دیویی

شناسنامه

شرح دعای کمیل

شابک: ۹۶۴-۰۶-۹۸۴۵-۸

نویسنده: حجه السلام و المسلمین سید محمد حسن محقق تقوی دهمدشتی

چاپ اول: ۱۳۸۶

چاپ: بهمن - تهران

شمارگان: ۱۲۰۰ نسخه

کلیه حقوق برای مولف محفوظ است

تلفن: ۰۹۱۲۲۰۹۱۸۳۴ و ۰۹۱۶۶۰۰۴۶۰۰

۱۵	شرح حال مولف
۱۷	پیش‌گفتار
۱۹	رحمن صفت عام و رحیم خاص الله جامع صفات کمالات است
۲۲	اللهم انی اسئلك برحمتک الّتی وسعت کل شی
۲۴	در قوه و قدرت خدا
۲۷	در اینکه سؤال باید از قادر مطلق باشد
۲۹	در بیان حقیقت خضوع
۳۱	در اختصاص عزت به خدای تعالی
۳۲	در فوائد اسم شریف اعظم
۳۲	در بیان شرح و بعظمتک الّتی ملأت کل شی
۳۳	چیزهائی که خدا در قرآن از آنها بعظیم یاد کرد
۳۷	در ذکاوه ایاس قاضی
۳۷	در شرح کلمه سلطان
۴۱	در شرح و بوجهک الباقی بعد فناء کل شی
۴۳	در شرح و باسمائک
۴۵	در اینکه علم خدا احاطه دارد به تمام اشیاء
۴۸	در شرح و بنور وجهک الذی اضاء له کل شیء
۵۰	در بیان شرح یا نور یا قدوس
۵۲	در بیان حقیقت غفران
۵۴	در این که بر بنده نگهبانانی است
۵۵	در بیان گناهانی که پرده را پاره می‌کند و معنای (عصم)
۵۶	در بیان گناهانی که باعث نزول بدبختی می‌شوند
۵۷	در چیزهایی که سبب نزول بدبختی می‌شوند.
۶۰	در بیان گناهانی که سبب بدبختی و بلا می‌شوند

۶۱	در گناهانی که سبب تغییر نعمت اند
۶۲	شرح گناهانی که سبب حبس دعا است
۶۴	در گناهانی که باعث نزول بلا است
۶۶	در بیان گناهانی که باعث قطع رجاء و امیدوارى به خدا مى‌شوند
۶۷	در بیان حقیقت ذنب و خطیئه
۶۸	در شرح انقرب الیک بذکرک
۶۸	در بیان ذکر الهی
۶۹	در شرح و اسئلك بچودک و کرمک
۷۱	در بیان حقیقت خضوع و خشوع
۷۱	فرق بین خضوع و خشوع
۷۲	در بیان حقیقت مسامحه و فضیلت آن
۷۴	در بیان صفت رضا و قناعت و تواضع
۷۷	در بیان صفت قناعت
۷۹	صفت سوم از صفات مورد در خواست حضرت تواضع است
۸۰	در تواضع
۸۱	تواضع حضرت رضا (ع)
۸۲	در تواضع محمد بن مسلم
۸۲	در بیان فقر و فضیلت آن و واصلین به مقام الفقر فخری
۸۴	در بیان استجاب دعاى مضطربین
۸۵	استجاب دعاى مضطربین
۸۶	در معنای رغبت
۹۰	در بزرگی سلطنت الهی
۹۱	در بیان و علا مکانک
۹۲	در بیان و خفی مکرک

۹۳	در بیان مکر یهود با حضرت عیسی (ع)
۹۳	در بیان وظهر امرک
۹۴	در بیان و غلب قهرک و جرت قدرتک
۹۵	و لا یمكن الفرار من حکومتک
۹۸	فرار از حکومت خدا ممکن نیست.
۹۹	در اینکه فرار به سوی خدا پسندیده است و فرار ابراهیم ادهم
۱۰۰	در کلمات حکیمانه ابراهیم ادهم
۱۰۴	در بیان لا اجد لذنوبی غافرا
۱۰۶	در بیان و لا لقبائحی ساترا امر دوم ستاری
۱۰۸	در اینکه بعضی از بندگان خدا عیب پوشند
۱۰۹	در تبدیل سیئات به حسنات
۱۱۰	در تبدیل سیئات به حسنات
۱۱۱	در بخشیدن گناهان و تبدیل سیئات به حسنات
۱۱۳	در بیان سبحانک و بحمدک
۱۱۴	در بیان فضیلت تسبیح و تقدیس الهی
۱۱۴	شرح ظلمت نفسی و تجرأت بجهلی.
۱۱۸	در شرح و سکنت الی قدیم ذکرک لی و منک علی
۱۲۰	در بیان الطاف الهی نسبت به بنده
۱۲۱	در شرح عظیم بلائی
۱۲۳	زهاد هشتگانه و جریان هرم بن حیان و قصه گو
۱۲۵	مجنون کیست
۱۲۶	در شرح بلای عظیم
۱۲۷	در بیان شرح و افراط بی سوء حالی

۱۲۷	و سوء احوال علائمی دارد
۱۲۹	علامت سوء اخلاق
۱۳۱	در بیان این که گناهان آدم را به غل می‌کشند
۱۳۵	معروف کرخی کیست
۱۳۶	شرح و حبسنی عن نفعی بعد آمالی
۱۳۷	و حبسنی عن نفعی بعد آمالی
۱۳۹	در عبرت از قبرستان
۱۴۰	در خدعه و نیرنگ‌های دنیا
۱۴۱	چند چیز ابزار و اسباب غرورند
۱۴۲	در اینکه دنیا تو را مغرور نکرد بلکه تو به دنیا مغرور شدی
۱۴۴	آیا در دنیا لذت هست
۱۴۴	در بیان اینکه اهل آخرت در دنیا بیم و خوفی ندارند
۱۴۵	در بیان آفات دنیا و اینکه محبت مانع از پیمودن راه حق است
۱۴۷	در اینکه محبت دنیا مانع از سلوک راه حق است
۱۴۷	شرح و نفسی بخیانتها و مطالبی
۱۴۹	در شرح ان لا یحجب عنک دعائی
۱۵۰	شرح و لا تفضحنی بخفی ما اطلعت علیه من سرّی
۱۵۱	در شرح و لاتعجلنی بالقوبة علی ما عملته فی خلواتی
۱۵۲	مراد از عدم عجله چیست
۱۵۴	فرق بین سوء فعل و اسائه
۱۵۴	در بیان شمه‌ای از عطوفت الهی
۱۵۵	فرق بین رؤف و عطوف
۱۵۶	حکایت غلام عبدالله مبارک
۱۵۸	بیان این که نا امیدي از خلق باعث اجابت دعا است

۱۶۰	در شرح و النظر فی امری
۱۶۱	در پرتو روح بر اعضاء و جوارح بدن
۱۶۲	در شرح و النظر فی امری و حکایت سلطان محمود و پسر ماهیگیر
۱۶۶	در بیان زینت دادن شیطان خواسته هوای نفس را
۱۶۸	در شرح فلک الحجة علی فی جمیع ذالک
۱۷۰	شرح و لا حجة لی فیما جری علی فیہ قضائک
۱۷۱	بیان معنای قضاء
۱۷۲	شرح و قد اتیتک یا الهی بعد تقصیری
۱۷۳	شرح و قد اتیتک یا الهی بعد تقصیری
۱۷۷	شقیق بلخی کیست
۱۷۹	در اقرار به گناهکاری
۱۸۰	شرح لا اجد مفرا مما کان منی
۱۸۱	شرح فاقبل عذری
۱۸۲	و فکنی من شد وثاقی
۱۸۳	در بیان اینکه انسان موجودی ضعیف و کم تحمل است.
۱۸۴	شرح یا من بد خلقی و ذکری
۱۸۷	بیان اقسام علماء
۱۹۱	شرح اترک معذبی بنارک
۱۹۴	بدان که برای ذکر سه درجه است
۱۹۵	از برای محبت علاماتی است
۱۹۶	حکایت زن از اراده تزویج شوهر
۱۹۷	دوم از علائم محبت
۱۹۸	بیان مراتب صدق و حقیقت آن
۱۹۹	در بیان تربیت الهی

۲۰۲	شرح و لیت شعری یا سیدی
۲۰۵	شرح و علی السن نطقنت بتوحیدک صادقہ
۲۰۷	در بیان حقیقت العلماء ورثۃ الانبیاء
۲۰۸	در مذمت علماء سوء
۲۱۳	شرح و علی جوارح سعت الی اوطان تعبدک طائعه
۲۱۴	در بیان فرق بین توبه و استغفار
۲۱۵	سه صفت در این آیات برای متقین ذکر شده
۲۱۶	در بیان حسن ظن به خداوند
۲۱۹	در حسن ظن به خدا
۲۲۰	در بیان معنای یا کریم یا رب
۲۲۰	در معانی کریم
۲۲۲	در تربیت‌های الهی و تفسیر یارب
۲۲۴	در بیان اینکه همه انبیاء خدا را با اسم یا رب خواندند
۲۲۵	شرح و انت تعلم ضعفی
۲۲۶	در ضعیف بودن انسان
۲۲۸	در بیان بی‌ثباتی دنیا و شدائد آن
۲۲۹	بیان مذمت ناصوری
۲۳۴	شرح لای الامور الیک اشکو
۲۳۶	شرح فلئن صیرتنی فی العقوبات
۲۳۸	در سختی مفارقت
۲۳۹	در بیان سختی مفارقت دوست
۲۴۰	در بیان سختی مفارقت
۲۴۳	در این که برای هر کس در بهشت و جهنم منزلی هست
۲۴۴	شرح ام کیف اسکن فی النار و رجائی عفوک

۲۴۵	در بیان اینکه علاقه و محبت الهی منقطع نمی‌شود
۲۴۶	سختی گریه کسانی که خبر از گمشده خود دارند
۲۴۸	شرح یا غایه آمال العارفين
۲۴۸	عارف کیست
۲۵۰	در طبقات جهنم و درکات آن
۲۵۲	زندان حجاج
۲۵۲	شرح و هو یضیع الیک
۲۵۴	شرح فکیف یبقی فی العذاب
۲۵۵	شرح ام کیف یحرقه لهیبا و انت تسمع صوته و تری مکانه
۲۵۶	شرح ام کیف یشتمل علیه زقیرها و انت تعلم ضعفه
۲۵۷	شرح کیف یتغلغل بین اطباقها
۲۵۷	چگونه مأمورین جهنم او را زجر می‌دهند در صورتی که تو را صدا می‌زند
۲۵۸	مشهور و معروف از فضل و خوبی تو نیست چنین رفتاری با اهل توحید
۲۶۰	در اینکه دوستی علی(ع) ایمان و دشمنی او کفر است
۲۶۱	کفر بر دو قسم است کفر جلی و خفی
۲۶۱	کافر کیست
۲۶۲	در اینکه کافر کیست
۲۶۳	در بیان اصول کفر
۲۶۴	تارک صلوٰه کافر است
۲۶۵	شرح و ان تخلد فیها المعاندین
۲۶۷	مومن و فاسق مساوی نیستند
۲۶۷	مراد از فسق در این آیه چیست
۲۶۸	مراد از قدرت در این فقره از دعا چیست
۲۶۸	مراد از قدرت در این فقره از دعا چیست

۲۶۹	علوم اولین و آخرین نزد علی(ع) و اهل بیت است
۲۷۰	اسم‌های اعظم پروردگار هفتاد و سه حرفند
۲۷۱	عیب مردم را بپوشان تا خدا عیوبت را بپوشاند
۲۷۲	در اینکه شهودی بر انسان هست
۲۷۲	سه دسته شاهد بر انسان هست
۲۷۳	خدا بر بنده تعقیب کنندگانی دارد
۲۷۵	چرا ملائکه موکل را کرام الکاتبین گویند
۲۷۵	چرا دو ملک محافظ را کرام الکاتبین گویند
۲۷۶	شهادت اعضاء و جوارح با ملائکه علیه انسان
۲۷۷	علت اینکه خدا خود هم شاهد است
۲۷۸	احسان و اکرام خداوند بر سبیل تفضل است و کسی را بر او حقی است
۲۷۹	حکایت عابدی که دست و پای سوسک را قطع کرد
۲۸۰	اجل مسمی و سكرات موت چیست
۲۸۱	در بیان علت تکرار یارب
۲۸۲	شرح مختصری در اسم اعظم و اسماء حسناى پروردگار
۲۸۲	اسماء حسنى چیست
۲۸۳	در بیان فقر خوب و بد
۲۸۴	فقر خوب و فقر بد و اینکه حضرت یوسف مورد عتاب قرار گرفت
۲۸۵	رق به معنای عبودیت و بندگی است
۲۸۶	علی(ع) خدا را به چهار چیز قسم می‌دهد
۲۸۷	شرح یا سیدی یا من علیه معلی
۲۸۹	حصول قوه روحانی موقوف است بر اموری
۲۹۰	در اینکه نباید نزد هر عالم نشست
۲۹۰	تعلق به خدا سبب حصول افاضه روحانی است

۲۹۲	خوف و خشیت از خدا انسان را به کمال می‌رساند
۲۹۳	حاصل نمی‌شود خوف از خدا مگر به معرفت او
۲۹۴	کیست که قدرت تو را شناخته و از تو نترسد
۲۹۵	در این فقرات از دعا حضرت شش چیز طلب کرد
۲۹۵	فرق بین ملائکه و انسان
۲۹۶	اهم و اعظم این منازل خواسته شده سه منزل است
۲۹۷	یکی از منازل خواسته شده منزل قرب است
۲۹۸	تعریف مخلصین
۲۹۹	دفع شر دشمن اقسامی دارد
۳۰۰	بهترین قسم دفع شر دشمن
۳۰۱	و من کادنی فکده
۳۰۳	متمماً شدت عشق را گویند
۳۰۴	آنان که خدا را دوست دارند پنج نشانه دارند
۳۰۵	اگر علم بسته باشد به ثریا مردانی از فارس به او می‌رسند
۳۰۶	علم جمیع عالم در مقابل علم خدا قطره‌ای است از دریا
۳۰۷	بیان حسن اجابت و بدی آن
۳۰۸	شرح و اقلنی عشرتی
۳۰۸	لغزش نسبت به افراد متفاوت است
۳۰۹	در اینکه لغزش نسبت به افراد متفاوت است
۳۱۰	گناه نسبت به اشخاص متفاوت است
۳۱۰	در این که گناه را کوچک بشمارید
۳۱۱	روز قیامت گناه‌ها این طور جمع می‌شود
۳۱۲	محبینی که منظور نظر الهی‌اند سه دسته‌اند
۳۱۳	دعا اگر مقرون به شرایط باشد اجابت حتمی است

۳۱۴	دو آیه است در قرآن به معنای آنها نمی‌رسم
۳۱۵	اگر دل این مرد خاشع بود جوارح او هم خاشع بود
۳۱۷	شرح یا من اسمه دواء
۳۱۹	طاعت حقیقی بنده را به کجا می‌رساند
۳۱۹	در دنیا بدون سرمایه تجارت ممکن نیست در آخرت همینطور
۳۲۱	در بیان سلاحه البكاء
۳۲۲	خدا مرا مؤاخذه مکن به آنچه سزاوارم لطف کن به آنچه سزاوار تو است.
۳۲۳	بشر حافی و سبب توبه او
۳۲۳	علت اینکه ملقب شد به حافی
۳۲۴	کلمات حکیمانه
۳۲۵	خواهران بشر
۳۲۶	در بیان ثواب صلوات و فوائد آن

شرح حال مولف

جناب حجه الاسلام و المسلمین آقاسید محمد حسن محققى فرزند روحانى عارف مرحوم حجه الاسلام سید حسین محققى از سلسله سادات رضا توفیق که نسب ایشان به امام زاده والا مقام موسی مبرق مدفون در جوار حضرت معصومه سلام الله علیها در قم، منتهی می‌شود. ایشان فرزند امام محمد تقی جواد الائمه است و بدین جهت آن سادات جلیل القدر را تقوی می‌نامند.

وی در سال ۱۳۱۵ هجری شمسی در یکی از توابع شهرستان دهشت کهکیلویه در یک بیت روحانی و علمی متولد شد. وی ابتدا در حوزه علمیه بهبهان از محضر مرحوم آیت الله سید محمد علی مرتضوی که سیدی زاهد و مورد توجه عامه مردم بهبهان بود، کسب فیض نمود و همچنین از دیگر علمای وقت بهبهان، از محضر آیت الله شیخ محمد هاشم فقهی بهبهانی کسب فیض نمود. بعد از آن به حوزه علمیه اهواز مهاجرت و در مدرسه علمیه مرحوم آیت الله شیخ محمد جعفر انصاری متوطن و مشغول کسب علوم دینی گردید، که خداوند بر توفیقات این بیت شریف بیفزاید. در درس خارج سالیان متمادی از محضر مرحوم آیت الله میرسیدعلی بهبهانی و مرحوم آیت الله شیخ ابوالحسن انصاری و آیت الله حاج سید محمد جعفر مروج کسب فضیلت و بهره برده که خداوند آن هر سه بزرگوار را که مقامشان عالی است متعالی بگرداند. جناب محققى همواره مورد لطف و توجه حضرت آیت الله بهبهانی بوده به طوری که آن بزرگوار می‌فرمود: منبرهای آقای محقق قابل استفاده است و ایشان را تشویق می‌کرد به ادامه و عظم و خطابه. از جمله حالات مؤلف ارادت بی‌حد و حصر ایشان به ساحت مقدس

امام حسین(ع) می‌باشد به طوری که این توفیق را با هیچ مقام و منصبی مبادله نکرده است.

ایشان در بعد کرامات از آن وجود مقدس نقل می‌کند:

در سال ۱۲۸۴ دچار یک بیماری سخت گردید، به طوری که آن بیماری کاملاً بر من مستولی شد، تا آنجا که از زندگی و حیات مایوس گردیدم. در هنگام بیماری مرتب به حضرت امام حسین(ع) متوسل می‌شدم و طلب شفا می‌نمودم، در یکی از شب‌ها که وضع جسمانی بسیار ناراحت کننده بود در عالم خواب محضر آن حضرت مشرف شدم و از ایشان تقاضای شفا نمودم و عرضه داشتم: «آقا بزرگان در بخشش به استحقاق افراد نظر ندارند بلکه نظر به بزرگی خود دارند، اگر من استحقاق ندارم ولی شما بزرگوار می‌باشید» حضرت تبسمی فرمودند و سه تکه چوب گیاهی به من مرحمت فرمودند و فرمودند: «از اینها استفاده کن خوب می‌شوید ولی منبرهم بروید» به لطف خداوند و عنایت آن بزرگوار شفا یافتم و پس از آن به تصدیق خیلی از دوستان در ذکر و بیان احوالات ائمه معصومین توفیق بیشتری یافته‌ام.

والسلام علی عباده الصالحین ۱۳۸۶/۱/۱۵

پیش‌گفتار

پرونده سه کس بسته نمی‌شود:

قال رسول الله اذا مات الانسان انقطع عمله الا من ثلاث علم ينتفع به الناس او صدقه تجرى عليه او ولد صالح يدعوله.

پیامبر (ص) فرمود وقتی فرزند آدم از دنیا برود دستش از عمل دنیا کوتاه می‌شود مگر از سه چیز:

اول: آثار علمی که از او باقی بماند و مردم از او بهره مند شوند (مثل کتاب یا شاگرد)

دوم: کار خیری که برای همیشه مورد استفاده قرار گیرد (مثل مسجد، مدرسه، بیمارستان و غیرها)

سوم: فرزند صالحی که او را یاد و برایش طلب مغفرت بنماید.

بیش از هزار سال است که شیخ صدوق، شیخ کلینی و شیخ طوسی از دنیا رفته‌اند ولی چهار کتاب از آن‌ها به یادگار مانده است که چهارصد جزوه علمی از شاگردان ائمه اطهار را در این چهار کتاب تحت عنوان «کافی» از کلینی و «من لایحضره الفقیه» از صدوق و «تذہیب و استبصار» از شیخ طوسی جمع آوری نموده‌اند که تمام احکام شرعی شیعه از آن‌ها گرفته می‌شود. و یا بعضی از مساجد که بیش از هزار سال است که ساخته شده و سازندگان آن‌ها در ثواب شریکند و به قول یکی از شعرا:

بگذار به گیتی اثری زانکه در آفاق تا چشم برهم زنی از ما اثری نیست
کتابی که ملاحظه می‌کنید تحت عنوان «شرح دعای کمیل» است. بدیهی است هرکس ذوق و سلیقه خاصی دارد. بنده مطابق سلیقه و استعداد خود کتاب می‌نویسم، ذوق و سلیقه دیگران را نمی‌دانم و نیز احیاناً در میان مردم اشخاصی هستند که هزاران خوبی را نادیده انگاشته‌اند و اگر به عیب و

تقصی برخورد کردند همان را وسیله انتقاد و نکوهش قرار می‌دهند. انتظار دارم از خردمندان با بصیرت که گاهی مرور به این مجموعه می‌نمایند اگر احیاناً در خورد به خطا یا خطاهایی نموده به عینک خطا پوشی که لازمه خردمندان با بصیرت است مستور و معذور دارند.

بزرگان خرده برخدان نگیرند به رحمت عذر ایشان پذیرند

در هر حال نویسنده این کتاب چنین می‌پندارد که این مجموعه رویهم رفته مورد استفاده قرار گیرد. چون بارها دیدم که خیلی‌ها وقت خود را صرف خواندن دعای کمیل می‌نمایند و چیزی نمی‌فهمند، سعی و کوشش نمودم با عبارات ساده و آوردن آیات و حکایات در تفسیر و توضیح این دعای شریفه، برای خواننده سهل و آسان گردد.

و از خداوند جلت عظمت و از پیشوایان عظیم الشان رسول اکرم (ص) . ائمه اطهار معصومین سلام الله علیهم اجمعین، توجه و عنایت مسئلت می‌نمایم تا این خدمت را به پایان رسانم. خدایا توفیقم ده تا چیزی بنویسم که رضای تو در آن باشد و چیزی ننویسم که رضای تو در آن نباشد.

وما من كاتب الا سيفنى وييقى الدهر ما كتبت يداه

هیچ منویس با دست خود مگر چیزی که شادمان کند تو را در قیامت دیدن آن.

والسلام

الاحقر سید محمد حسن بن سید حسین محققى تقوى دہدشتى